

ACC. NR. 705.

705

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Bertil Andersson

Härad: Östra Adress: Inglatorp, Rödeby

Socken: Rödeby Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

1 /

Uppteckningen rör Spöken.

Det var en julafton två vandrare kommo gående från en stad här i Blekinge. När de hade kommit en bit utifrån Karlskrona, kom det en lyckso springande uppifrån en backe och över vägen och rakt ut över ån, som flyter där förbi. Karlarna, som blevo mycket rädda, hade ej gått en lång bit, förrän den ene blev så tung, som om han hade fått en stor säck på sig och orkade knappt gå. Han ropade då på sin kamrat och bad om hjälp. Då sade hans kamrat, att vi vänder och går en annan väg, så kanske du slipper den tunga bördan. De gjorde så, och som de hade kommit ut från marken, så släppte den där tunga bördan, och de kunde gå vidare, fast det ryste i deras kroppar och från den gången har det alltid gått det ryktet, att där fanns spöken och andra trolltyg.

Skriv endast på denna sida!

Sägen.

En sägen från närliggande socken. Det var under danskarnas snapphanetåg här i Blekinge, som detta utspann sig. Där fanns en dräng hos en bonde, som sade, att han skulle slå danskarna, om han fick en halv oxe i målet. När han hade fått den halva oxen, så ville han hava en halv oxe till. Han fick det han begärde och så ett stort svärd till och med hjälp av det slog han danskarna, och han fick belöning för sitt arbete, som han hade gjort för bönderna.

Sägen.

Jag skall tala om en gammal sägen om en bonde, som aldrig hade haft någon tur med sina får. De hade alltid dött för honom. Då kom där en dag en finne, som bad att få låna lite pengar av bonden, och bonden, som var en snäll man, gav honom pengar, då finnen sade, att han skulle betala igen dem. När han så hade fått pengarna, begav han sig ut på vandring. Nästa morgon, då bonden kom ut, stod där två kritvita får och åt i trädgården. Bonden tog dem in i sin ladugård och lät upplysa dem i alla kyrkoförsamlingar, men ingen hade blivit av med dem. Från den dagen hade de tur med får, vilket de hade att tacka finnen för.

Sägen.

Det var en bonde, som hade det mycket bra. Det tyckte inte hans granne om utan tänkte göra honom en redig olycka. Han begav sig därför till kyrkogården efter ben och grävde ned det i sin grannes ladugård för att få kreaturen till att dö, vilket de också gjorde. Då kom det en finnakäring och hjälpte honom, och hon sade, var det var, och de började gräva reda på benet, vilket snart hade gått runt hela ladugården. Då sade hon, att hade det fått gå runt, så hade han själv en vacker dag också dött. Bonden betalade henne bra, för det hon hade utfört. Då sade käringen, att hon skulle göra så, att han fick veta, vem det var, som hade gjort det, för han skulle, sade hon, bliva utan hår på ett par dagar, vilket också stämde in, men från den dagen har finnarna blivit trodda på landet att kunna trolla och bota djur.

Skriv endast på denna sida!

Trollkäring.

Förr i tiden hade folket den seden, att om de kommo i gräl och ovänskap med någon, skulle de gå till kyrkogården och låna ben och försöka att göra så den andres kreatur dogo. Jag skall berätta en gammal sägen om denna sak från en gård i hemtrakten.

Det var en trollkäring, som hade kommit i gräl med en bonde, och hon gick till kyrkogården och lånade ben och lade dem i västra hörnan på ladugården för att kreaturen skulle dö, och de gjorde det också utom tjuren. Den kunde de rädda till livet. Då tillkallades trollkäringen, och när hon kom, så sade hon: "I ladugårdens västra hörna är ett ben. Gå och tag det och elda upp bakugnen, så ska vi bränna benet och sedan giva tjuren askan," vilket de också gjorde, och från den dagen hade bonden tur med sina kreatur, och

Skriv endast på denna sida! trollkäringen begav sig

705

därifrån och lät bonden vara ifred från den dagen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Skriv endast på denna sida!

Rödby sn. Bl.
gäst. av Bertil
Andersson, Rödby

705

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77.

Tomtar.

Det var en gång på en skomakareverkstad, där folket satt och arbetade, då de hörde ett dånande. Det lät, som när man smäller med en snabelsko. Då var det en gesäll, som gick och öppnade dörren och skrek till tomten: "All tol tolto, kan du inte springa bättre?" Han hann knappt säga ut förrän han fick sig en örfil, så att han for långt ner på golvet, och från den dagen gjorde inte den gesällen mera gäck med tomten.

Bletinge

Östra Hälsånger

Rödeby söm

705 Nytt.

Bertil Andersson

Rödeby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8 8.

Troll.

På den tiden, då folket jämnt trodde på, att det fanns troll i bergen, skall jag berätta en sägen från en del flickor, som gick och läste. Därutmed var ett stort berg och prästen sade till dem, att de inte fick gå dit, för då tog trollen dem och drog dem in i berget. Då var där en flicka, som var så djärv, att hon begav sig dit för att se, om det var sanning, som prästen sade. Om en liten stund kom en flicka springande och sade, att hon låg avsvimmad inne i berget. Man begav sig genast dit för att taga reda på henne. För att få ut henne, fick man binda ihop sina förkläden, och från den dagen har ingen begivit sig dit, utan de ha hållit sig därifrån för att inte komma i trollens våld.

Troll.

Jag skall här berätta en gammal sägen om en gammal käring och en pojke, som skulle gå och plocka kru-sebär på ett trollberg, som det kallades för. De begåvo sig upp till berget, som inga andra hade vågat, för där växte en stor krusbärsbuske. Bäst som de stod där och plockade bär, fick poj-ken höra barnaskri, och de begåvo sig genast ned, för de trodde, att det var trollets ungar, som skrek, och från den dagen begav sig ingen dit upp.

Spökeri.

Jag skall berätta en gammal sägen från en närgränsande socken. Det var på en gård, där man aldrig fick ro om nätterna. En dag då de voro i kyrkan, kom det en dräng och ville städja sig till dem, men då sade husmodern, att de aldrig fick sova om nätterna, men drängen sade, att det skall jag nog hjälpa. På kvällen sade drängen: "Giv mig ett lakan", vilket han också fick. När han hade fått lakanet, så gick han ut för att börja att vakta, tills gästen kom och gick där och viftade med sitt lakan. Bäst som han gick, så kom gästen och frågade, vad han gjorde. Då sade drängen: "Jag vaktar min skatt!" "Låt mig se den", sade gästen. "Får jag se din", sade drängen. Då visade gästen en stor kornarkittel full med guld och silver. När så gästen hade visat sin skatt, ville han se drängens skatt, vilken var en 2-styver,

Skriv endast på denna sida!

som han hade satt i en kogödsel. Då sade drängen: "Nu har du fått se min skatt och adjö med dig. Du behöver aldrig komma hit mer", och från den dagen fick bondfolket vara i fred för gästar, vilket de hade att tacka drängen för.

11 //

Gengångare.

Förr i världen då man alltid trodde på att människorna spökade efter döden, vill jag här berätta en sägen om en lantmätare, som skulle mäta upp ett stycke jord, men han mätte orätt, så efter döden säges det, att han skulle hava gått med en kedja och ropat: "Här är rätt och här är orätt" på de ställen, som han hade mätt fel, då han levde.

Spökeri.

Det var en gång i en bondgård, som man aldrig fick sova, för det spökade där om nätterna i det att där alltid kom en gestalt in och blåste i spisen, så att askan rök omkring i hela rummet. Men bonden hade en dräng, en redig våghals, som bad bonden att få sätta så kallade spingträd för att använda till lyse och däri binda ett rep för att på natten, då gästen kom för att blåsa i spisen igen tog drängen och slet till i repet, så att vedträden slog gästen i skallen. Det for på dörren med detsamma, och det blev ett farligt tjut: "Hi o. ho, hi o. ho", och från den dagen fick bonden vara ifred om nätterna.

705

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

14/

Näcken.

Jag skall berätta en gammal sägen om näcken. Det kom fyra karlar i oktober gående från ett bruk, där de hade varit och dansat. När de hade kommit en bit, så sade den ene: "Jag tror, att far din har sin kalv ute nu i oktober, när det är så daggigt!" "Ah, du pratar", sa de andre, men när de hade kommit närmare, sade han: "Jag tror, att far har kalven ute", men han hade knappt hunnit ut med sitt ord, förrän kalven sprang över vägen rakt i ån, så att vattnet plaskade omkring dem. Då förstodo de, att det var näcken, som hade förvandlat sig till en kalv.

Tomtar.

Förr då de alltid trodde på att det fanns tomtar, vill jag här berätta, hur folket på en stor herregård fick se, hur tomtarna slogos på gården. På kvällen fick de se en lykta och två tomtar, som hade ett stort famnavedsträ med sig för att slå varandra med. De gingo in på logen och började med sina slag, så att allt folket hörde det. När de hade hållit på en stund, slutade de, och det blev åter lugnt, och man trodde, att de hade tröskat på logen.

Blekinge
Osten
Röde

705

Andersson
Engström
Röde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16 16.

Den onde.

Jag skall här berätta en sägen om en flicka, som inte fick sina kläder väl sydda. En dag, då hon skulle gå till en skräddare, mötte hon en man, som frågade, var hon skulle gå. Hon sade, att hon skulle gå och ha kläder sydda, men då sade han, att jag skall sy kläderna åt er, och de skiljdes åt. Men då flickan hade gått, vände hon sig om för att se på karlen. Då tyckte hon, att han hade en människofot och en hästafot, men på dagen, då hon skulle ha kläderna, och han knackade på dörren, så tordes inte flickan öppna dörren, utan husbonden fick göra det och bad honom stiga in. Men över dörren var en hyl-
la, och där låg en bibel, varför han sade, att jag kan inte gå in för boken. Man tog då dän boken, och flickan blev så rädd, att hon svimmade, och den onde fick gå ut genom fönstret, och flickan

Skriv endast på denna sida!

705

blev aldrig högfärdig mera utan gick i sina vanliga kläder på sig, och alla sade, att det var den onde, som varit hos henne.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

17.

Skriv endast på denna sida!

Blekings
en Rörby
Mäst. B. Andersson

705

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18 18.

Den onde.

Jag skall här berätta en gammal sägen om en präst, som hade varit i sockenbud, och då han skulle hem på kvällen, kom hjulet att gå av, varför drängen sade: "Nu kommer vi inte hem i kväll", men då sade prästen: "Det skall nog gå. Sätt dig upp", och som drängen hade satt sig upp i kärran, sade prästen: "Se så faen, håll nu i kärraxeln, så vi kommer hem", och den onde fick hålla hela kärran hela natten tills på morgonen, då han fick släppa, och det säges att det blev ett så fasligt väsen i hela byn.

Den onde.

Förr i världen, då folket trodde, att de blevo tagna av den onde, vill jag här berätta en sägen från en prästgård, där folket satt och spelade kort. Bäst som de satt och spelade, kom det in en stor sugga med sex grisar och lade framtassarna på bordet. De blev så rädda, att de fick skicka efter prästen för att få ut henne, för de fick inte ut henne. När prästen kom, fick han ut henne med detsamma, och en av deltagarna i kortspelet blev så sjuk, att han några dagar därefter dog, och från den dagen sade man, att det var den onde, som varit hos dem på natten.

Spöke.

Jag skall berätta en gammal sann sägen från en närliggande socken. Det var en juldagsmorgon mellan 9 och 10 på morgonen. Där satt en flicka i ett fönster och tittade, då hon fick se en bild av en människa, som hade horn i huvudet, och hon blev så rädd, att hon svimlade, och då hon kom åter till sans, så talade hon om, vad hon hade sett. Folket begav sig ut för att se vad det var för något, men de fick bara se fötterna i en lerhög, som om han hade varit barfota, och från den dagen var man säker på att det var ett spöke.

Sägen.

Jag skall här berätta en gammal sägen om en, som var så glad för att spela kort. Bäst som han höll på, kom det en man till honom och sade: "Om du tager denna peng, så räcker den så länge du lever att spela och supa på", vilket den också gjorde.

Skogssnyver.

Förr då man trodde, att det fanns skogssnyver, vill jag här berätta en sägen om en ~~KAMM~~ dräng, som hade mycket ont av sådana. Det var en natt, då drängen hade sin lilla vän hos sig, då det kommer in på natten en vit gestalt, som skulle draga av dem täcket, då karlen sade: "Tag och gå med dig", och skepnaden försvann med detsamma.